

TYÖTERVEYSHUOLTOON ERIKOISTUVAN LÄÄKÄRIN LOKIKIRJA 2013-2015

Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Oulun yliopisto, Tampereen yliopisto, Turun yliopisto

Erikoistujan nimi: _____

Erikoistumisoikeus myönnetty (pvm) ja myöntävä yliopisto: _____

Nimetty kouluttaja: _____

Lokikirjassa kuvataan työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen eri palvelujaksojen oppimistavoitteet ja sisällöt sekä dokumentoidaan suoritusvaatimukset ja oppimisen arvioinnit.

Erikoislääkäriin tutkintotodistusta haettaessa on erikoistuvan lääkärin liitettävä hakemukseensa lokikirja asianmukaisesti täytettynä.

SISÄLLYSLUETTELO

1.	TOIMIPAIKKAKOULUTUKSET, HENKILÖKOHTAISET OHJAUSKERRAT	2
2.	SUORITUSVAATIMUKSET	3
3.	TEOREETTINEN KURSSIMUOTOINEN KOULUTUS (100 h)	6
4.	OPPIMISEN ARVIOINNIT JA OPINTOJEN SUUNTAAMINEN	7
5.	LOKIKIRJAN PERUSTEET JA SEN KÄYTTÖ	8
6.	PALVELUJAKSOT TAVOITTEINEEN	11
7.	OSAAMISALUE- ja JAKSOKOHTAISIA ESIMERKKEJÄ HYVISTÄ LÄHTEISTÄ	23
8.	VALTAKUNNALLISEN KUULUSTELUN VAATIMUKSET	28
9.	TYÖTERVEYSHUOLLON VIRTUAALIYLIOPISTO	29
10.	ARVIOINNIN TUEKSI: BLOOMIN TAKSONOMIA JA VIISI HYVÄÄ KYSYMYSTÄ VIIKOSSA.....	31

Huom.

Siirtyäksesi sisällysluettelosta suoraan ao. sivulle paina CTRL ja klikkaa.

Huomaa lisäksi, että täyttäessäsi lokikirjaa täyttösivuja seuraavien sivujen numerointi muuttuu, mutta em. klikkaus vie edelleen vanhaan kohtaan. Tämän vuoksi sivunumeroinnin päivitys on aika ajoin tarpeen. Ohje: kursori sisällysluettelon päälle, klikkaa päivitä.

2. SUORITUSVAATIMUKSET

Suoritusvaatimukset perustuvat tavoitteisiin - tavoitteet löydet kunkin osaamisalueen kohdalta.

Kutakin suoritusvaatimusta varten on oma rivi kohdassa pvm ja/tai aihe, joten jo yhdellä silmäyksellä näet, mitä suorituksia Sinulla on tai mitä puuttuu. Pvm ja/tai aihe –rivejä on yhtä monta kuin suoritusvaatimuksiakin.

OSAAMISALUE	VAATIMUS	PVM JA/TAI AIHE
TYÖTERVEYSHUOLTOJAKSO 24 KK		
Työterveyshuolto osana suomalaista työelämää	Vähintään 2 seminaariesitystä tai yhteenvetoa (omalla työpaikalla/muualla) ajankohtaisesta työelämäaiheesta tai –raportista.	
Työterveyshuollon ja työsuojelun lainsäädännöllinen tausta	Vähintään kolme dokumentoitua lainsäädännön soveltamistilannetta.	
Asiantuntijataidot ja hyvät ammattikäytännöt	Vähintään viisi dokumentoitua asiantuntijataitojen ja hyvän ammattikäytännön kehittämiseen liittyvää suoritetta osaamisalueella mainittuja keinoja hyödyntäen.	
Asiakasyhteistyösuhteen luominen ja ylläpito	Vähintään viiden erilaisen asiakasyrityksen työterveyshuoltosopimuksen ja –suunnitelman läpikäyminen kouluttajalääkärin kanssa. Vähintään viiden asiakasyrityksen työterveyshuollon toimintasuunnitelman laatiminen tai päivittäminen kouluttajan ohjauksessa. Työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen mallien (sis. mm. hälytysrajat, esimiesten toiminta, omailmoitusmenettely lyhyissä sairauspoissaoloissa, työhön paluun tukimuodot) läpikäyminen 5 työpaikan osalta.	
Työpaikkaselvitys	Vähintään 10 ohjattua tai ohjaajan kanssa käsiteltyä perus-työpaikkaselvitystä. Vähintään 5 suunnattua tai erityisselvitystä jollain systemaattisella selvitysmenetelmällä toteutettuna. Laatii kyseisistä työpaikkaselvityksistä raportit yhteistyössä ja käsittelee ne kouluttajansa kanssa.	

	<p>Huom.: Työpaikkaselvityksistä vähintään puolet on oltava sellaisia, joissa on erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavia tekijöitä, jotka edellyttävät kemiallisten, fysikaalisten ja biologisten riskien arviointia</p>	
Työyhteisön toimivuuden edistäminen työterveyshuollon keinoin.	Osallistuminen vähintään kahteen työyhteisön kehittämishankkeeseen tai interventioon ja niiden läpikäynti kouluttajalääkärin kanssa.	
Terveystarkastukset yksilön terveyden edistämiseksi	<p>Terveystarkastusten suunnittelu, tekeminen ja kirjallinen yhteenveto vähintään kuudessa asiakasyrityksessä (tai vaikka yhden suuren yrityksen 6 osastolla) niin, että ne kattavat erityyppiset terveystarkastukset.</p> <p>Henkilökohtaisen terveystarkastuksen teko 15 tarkastettavalle yhteistyössä heidän kanssaan.</p>	
Sairaanhoito työterveyshuollossa, työperäiset sairaudet ja ammattitaudit	Sairauksien työhön liittyvyyden tunnistaminen: 20 potilastapauksen läpikäynti yhdessä kouluttajalääkärin kanssa (sis. tapauksen työhön liittyvyys, liittyminen työterveyshuollon muihin prosesseihin, hyvän hoitokäytännön huomiointi, hoidon porrastus ja seuranta, työhön paluu).	

4. OPPIMISEN ARVIOINNIT JA OPINTOJEN SUUNTAAMINEN

Tiedot, taidot, ajattelutapa ja asenteet

Katso tarkemmat ohjeet arviointien suorittamisesta Lokikirjan osio 10.

Pysyvää määräksi perustuvat kouluttajan ja erikoistujan YHTEISET jaksoarviot opintojen etenemisestä ja erityisesti opintojen suuntaamisesta tuleville kuukausille kirjataan tähän. Arvioinnit tehdään erikoistumisopintojen alussa (lähtötason arviointi) ja työterveyshuoltojakson ajan vähintään puolivuositain sekä Kuntoutus- ja työkyvyn arviointijakson ja Työterveyslaitosjakson päätteeksi. Arviointien tavoite on suunnata koulutusta ja kouluttautumista seuraavan noin puolen vuoden ajaksi eteenpäin. Arviointeja suositellaan tehtäväksi myös muiden palvelujaksojen aikana/päätteeksi.

TYÖTERVEYSHUOLTOJAKSO

PVM | LÄHTÖTASON ARVIOINTI JA OPINTOJEN SUUNTAAMINEN SEURAAVALLE NOIN 6 KK:LLE

PVM | 6 KK TILANNEARVIO JA OPINTOJEN SUUNTAAMINEN SEURAAVALLE NOIN 6 KK:LLE

PVM | 12 KK TILANNEARVIO JA OPINTOJEN SUUNTAAMINEN SEURAAVALLE NOIN 6 KK:LLE

PVM | 18 KK TILANNEARVIO JA OPINTOJEN SUUNTAAMINEN SEURAAVALLE NOIN 6 KK:LLE

PVM | 24 KK TILANNEARVIO JA OPINTOJEN SUUNTAAMINEN SEURAAVALLE NOIN 6 KK:LLE

PVM | **TYÖKYVYN ARVIOINTI JA KUNTOUTUSJAKSO**

PVM | **TYÖTERVEYSLAITOSJAKSO**

PVM | **MUUT MAHDOLLISET ARVIOINNIT (KLIINISET PALVELUT) JA OPINTOJEN SUUNTAAMINEN**

Vakuutan yllä antamani tiedot ja merkinnät paikkansa pitäviksi.

Paikka ja aika

Allekirjoitus ja nimen selvennys

Sähköpostiosoite

Tutkintotodistusta haettaessa tulosta lokikirja tähän asti ja liitä tuloste hakupapereihin allekirjoituksesi jälkeen.

5. LOKIKIRJAN PERUSTEET JA SEN KÄYTTÖ

Motto: Tallenna haluamaasi paikkaan, täytä jatkuvasti, palauta täytettynä!

”Lokikirja on laivoilla pidettävä päiväkirja. Lokikirjan alkuperäinen tarkoitus oli kirjata tasaisin aikavälein laivan nopeus, josta voitiin päätellä kuljettu matka. Tätä tietoa tarvitaan laivan sijainnin määrittämiseen navigoitaessa. Samoin lokikirjaan merkitään kaikki laivalla olijat. Nykyään lokikirja sisältää monentyyppistä informaatiota laivan tai sukellusveneen kulusta, olosuhteista ja tapahtumista. Lokikirjaan tehdään merkinnät vähintään päivittäin.” Wikipedia 5.7.2011

Käsillä oleva lokikirja 2013-2015 on muuttunut edellisestä 2011-2013:n lokikirjasta erityisesti rakenteellisesti - sen käytettävyyttä on tällä tavoin pyritty lisäämään. Suurin uudistus edelliseen lokikirjaan nähden on, että osioon yksi dokumentoidaan näkyviin viikoittaiset henkilökohtaiset ohjaukset ja toimipaikkakoulutukset.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen yleinen rakenne

Runkokoulutus 24 kk Yleislääketieteen erityiskoulutus tai työterveyshuollon oma runkokoulutus, joka sisältää 9-12 kk terveyskeskuspalvelua, 6 kk työterveyshuoltopalvelua ja 6-9 kk muuta palvelua.		Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 100 h	Johtamiskoulutus 10 op (30 op HY)	Arviointi: 6 kk välein ja aina kunkin palvelujaksos päättyessä
Eriytyvä koulutus 48 kk	Työterveyshuoltojakso 24 kk - toimipaikkakoulutus 2 h/vko (160 h) - henkilökohtainen ohjaus 2 h/vko			
	Kliiniset palvelujaksot muilla erikoisaloilla 12 kk - toimipaikkakoulutus 2 h/vko (80 h)			
	Työkyvyn arviointi ja kuntoutusjakso 6 kk			
	Työterveyslaitosjakso 6 kk			
Valtakunnallinen kirjallinen loppukoulu				

Erikoislääkäritutkintoasetus, pysyväämääräykset sekä työterveyshuollon oppialalla yliopistojen yhteistyönä tehty opetussuunnitelma sekä Lokikirja määrittävät työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen raamit ja sisällön. Jokaisen erikoistujan tekemä henkilökohtainen erikoistumissuunnitelma siirtää nämä raamit ja sisällön erikoistujan henkilökohtaisen elämän ja henkilökohtaisten tavoitteiden kehukseen.

Lokikirja tarkentaa opetussuunnitelmassa kuvatut tavoitteet työterveyslääkäriin työssä tarvittavista tiedoista, taidoista, ajattelutavoista ja asenteista. Se konkretisoi ohjeet ja tiedot tavoitteista, keinoista ja tietolähteistä. Siihen dokumentoituvat vaaditut suoritukset sekä erikoistumiseen liittyvä pakollinen opintojen arviointi.

Näin lokikirja tukee opintojen tavoitteellisuutta sekä suunnittelua, syvällistä oppimista ja oppimisen systemaattista arviointia sekä dokumentointia.

Oppimisen tavoitteissa painotetaan työkyvyn tukemista ja monitahoisen yhteistyön tekemistä. Esimerkkejä oppimisen keinoista on runsaasti, esimerkkejä vaaditun tenttikirjallisuuden ulkopuolisista hyvistä lähteistä on myös otettu runsaasti mukaan. Oppimisen arvioinnit kirjataan kouluttajan kanssa suoraan lokikirjaan. Teoreettiset kurssimuotoiset koulutukset voidaan kirjata omaan taulukkoonsa, jonka uusimuotoinen jaottelu auttaa hahmottamaan työterveyslääkärin työn ja sen myötä oppimistarpeiden monitasoisuutta. Tutkintotodistusta haettaessa alkuperäiset dokumentit ja todistukset on kuitenkin toimitettava hakemusten liitteenä.

Lokikirjan osioon yksi dokumentoidaan toimipaikkakoulutukset ja henkilökohtaiset ohjauskerrat. Dokumentoinnit voidaan tehdä lyhyesti. Opintojen aikana lyhyistäkin merkinnöistä muodostuu kattava kokonaisuus.

Dokumentointitaulukoihin tulee lisää rivejä kirjaamisten lisääntyessä. Kouluttajalääkärin kanssa tehtävät arvioinnit voidaan tallentaa yhteisten ohjauskeskustelujen aikana tai esim. sähköpostista liittäen.

Jokaisen tulee tallentaa oma lokikirja omalle koneelleen ja huolehtia myös varmuuskopioinnista.

Erikoislääkärin tutkintotodistusta tai välipäätöstä haettaessa on täytetty lokikirja toimitettava yliopistolle hakemuksen liitteenä (pysyväismääräys). Oppialan vastuhenkilö tai hänen nimeämänsä henkilö hyväksyy täytetyn lokikirjan.

Lokikirjasta puuttuu moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO). MOJO:n suorittamisesta on omat ohjeensa opinto-oppaassa ja siitä saa erillisen todistuksen. Suositeltavaa on, että mahdollisimman moni erikoistuja täydentää tällä hetkellä Itä-Suomen, Oulun, Tampereen ja Turun yliopistoissa vaatimuksena olevan 10 opintopisteen MOJO:n 30 opintopisteen lähijohtajakoulutukseksi, jollainen on jo vaatimuksena Helsingin yliopistossa. Kaikissa yliopistoissa 30 opintopisteen lähijohtajakoulutus on mahdollinen. Johtajakoulutuksen suorittamisen voi sijoittaa haluamaansa ajankohtaan erikoistumiskoulutusta ja esim. lähijohtajakoulutuksen suorittamisen voi jakaa koko 6 vuoden erikoistumisajalle.

Työterveyslaitoksen 11 opintopisteen päteväkoulutus, ns. pitkä kurssi, on erittäin suositeltava myös erikoistujille, useimmat myös käyvät sen. Kurssi on päivittymässä 15 op:n laajuiseksi.

Erikoislääkäritutkinto edellyttää riittävää osaamista kaikilta lokikirjan osaamisalueilta, mutta lokikirjassakin mainittuja eri lähteitä painottamalla omia kiinnostuksiaan vastaaviksi voi erikoistuja rakentaa itselleen oman osaamisprofiilinsa kaikilta vaadittavan perusosaamisen päälle.

Oppimisen arviointi ja suuntaaminen

Arviointien tekeminen perustuu pysyväismääräyksiin ja on siis kaikkien tehtävä. Arviointia tehdään **opiskelujen osuvaksi suuntaamiseksi**. Arvioinnilla siis tarkastellaan, kuinka hyvin siihen asti asetetut tavoitteet on saavutettu ja erityisesti sitä, mitä osaamista ja miten tulee edelleen kehittää. Kullakin arviointikerralla arvioidaan erityisesti ne osaamisalueet, joita jakson aikana on painotettu.

Erikoistuja arvioi omaa osaamistaan ja oppimistaan ja edistymistään sekä itse että yhdessä **kouluttajalääkärin kanssa** kunkin opintojakson päättyessä, kuitenkin vähintään 6 kuukauden välein. Ensimmäinen arviointi tehdään heti opintojen alussa (lähtötason, lähtötilanteen arviointi). Arvioinnit ja suunnitelmat lähiajan opintojen suuntaamisesta kirjataan vapaamuotoisesti ao. taulukkoon.

Lokikirjan tavoitteita on muotoilu käyttäen Bloomin taksonomiaa, joka on käytössä monissa yliopistoissa jo lääketieteen perusopiskelijoilla. Myös erikoistumisopinnojen arvioinnissa sitä on hyvä käyttää. Erikoislääkärikoulutuksessa tavoitellaan tasojen 3-4 osaamista eli kykyä soveltamiseen ja analysointiin. Taksonomia esitellään lyhyesti mm. myöhemmin tässä lokikirjassa.

Kouluttajalle hyödyllistä tietoa arvioinnista ja sen perusteista löytyy myös kouluttajalääkäriin oppaasta **Viisi hyvää kysymystä viikossa** (kts. tthvyo/materiaalipankki). Kaikkinensa arvioinnille muodostaa hyvän pohjan erikoistujan ja kouluttajan välinen aktiivinen vuorovaikutus koulutuksen aikana.

Erikoistuja voi halutessaan rakentaa palveluistaan, koulutuksensa ja oppimisensa kuvauksista, suunnitelmistaan ja palautteistaan monipuolisen, eri käyttötarkoituksiin soveltuvan portfolion. Portfolio on siis laajempi ja monipuolisempi kuin pelkkä lokikirja. Portfolio muodostuu, kun erikoistuja kerää erikoistumiseen liittyvät asiakirjat omaksi sähköiseksi kansiksi esim. otsikoilla:

- 1) Erikoistumissuunnitelma (sis. suunnitelma, CV, palvelut)
- 2) Lokikirja (sis. toimipaikkakoulutus, henkilökohtainen ohjaus, arvioinnit ja teoreettinen kurssi-muotoinen koulutus)
- 3) Henkilökohtaiset palautteet.

Portfolion tekeminen onnistuu myös esim. virtuaaliyliopiston portfoliokurssin avulla.

Esimerkkejä toimipaikkakoulutusten ja henkilökohtaisten ohjauksetojen kirjaamisesta lokikirjaan. Myös muista erikoistujalle merkityksellisistä oppimistapahtumista voi kirjauksen tehdä.

Pvm	Oppimistapahtuma (ohjauskeskustelu, toimipaikkakoulutus, seminaari, verkkokurssi, tiedonhaku, artikkeli, kehittämistehtävä, työpaikkaselvitys tms.)	Mitä opin ja mitä teen jatkossa?
12.5	Ohjauskeskustelu	Terveystarkastuksen kohdentaminen ja personointi on tärkeää vaikuttavuuden saamiseksi. Erityyppisiä terveystarkastuksia käytetään eri tilanteissa. Työhönsopivuustarkastuksissa konsultoin, jos tutkittava on mielestäni ”ei sopiva”.
13.5	Tiimipalaveri	Sain ymmärrystä työyhteistyöhön ja työpsykologin työhön.
15.5	Hankala potilastapaus – ohjattu työterveysneuvottelu	Neuvotteluun valmistautumisen tärkeys tuli selväksi. Työpaikan mahdollisuudet järjestellä työtä avautuivat.
18.5	Seminaari yliopistolla	Hyviä lähteitä sain tietooni. Ymmärsin, että taloudelliset realiteetit ohjaavat yritysten toimintaa jo lakiperusteisesti (osakeyhtiölaki).
21.5	Ohjattu työpaikkakäynti MP Oy	Työprosessin ymmärtäminen on tärkeää. Altisteet tunnistettava, tässäkin moniammatillisuus ja yhteistyö auttavat

Teoreettiset kurssimuotoiset koulutukset ja työterveyslääkäriin työn neljä tasoa

Yksi työterveyslääkäriin työn ominaispiirteistä on työn monitasoisuus. Potilaiden lisäksi asiakkaitamme ovat työnantajat ja yritykset ja sosiaalivakuutukseen liittyvien tehtävien kautta myös yhteiskunta. Ammattikunnan ja työterveyslääkäriin omat kehittämistarpeet ja tavoitteet on myös oma ”tasonsa”. Lokikirjassa tätä jaottelua hyödynnetään kirjaamalla teoreettiset kurssimuotoiset koulutukset näihin neljään kategoriaan.

1. Työterveyslääkäri ja yritys, esim.:

- asiakassuhteen luominen ja ylläpito
- työelämän pelisääntöjen tuntemus
- työpaikkaselvitys ja ensiapuvalmius
- työyhteisön toimivuuden edistäminen
- työkykyä ylläpitävä toiminta työpaikalla
- työterveysyhteistyö
- raportointi
- tietojen anto, neuvonta ja ohjaus

2. Työterveyslääkäri ja yksilö, esim.:

- yksilölliset terveystarkastukset ja terveyden edistäminen, terveystuunnitelmat
- yksilön työ- ja toimintakyvyn arviointi ja tukeminen
- verkostotyöskentely: työterveysyhteistyö ja koordinaatio
- sairaanhoito, työperäiset sairaudet ja ammattitaudit
- ammatillinen, lääkinnällinen ja sosiaalinen kuntoutus
- tietojen anto, neuvonta ja ohjaus

3. Työterveyslääkäri ja yhteiskunta, esim.:

- lainsäädäntö
- sosiaalivakuutus
- työterveyshuolto osana työelämää
- työurien pidentäminen
- verkostotyöskentely

4. Työterveyslääkäri ammattilaisena: tiedot, taidot, ajattelutapa ja asenteet, esim.:

- hyvä työterveyslääkärin ammattikäytännöt
- ammatti-identiteetti: kokee itsensä työterveyslääkäriksi
- etiikka
- vuorovaikutus- ja työyhteisötaidot
- jatkuva kouluttautuminen ja taitojen kehittäminen (CME)
- johtaminen, tutkimus, opettaminen, kehittäminen

6. PALVELUJAKSOT TAVOITTEINEEN

6.1. TYÖTERVEYSHUOLTOJAKSO 24 KK

OSAAMISALUE 1: TYÖTERVEYSHUOLTO OSANA SUOMALAISTA TYÖELÄMÄÄ

Motto: Mitä työelämä on? Miten siellä toimitaan, sen pelisäännöt, mihin ja miten työterveyshuolto voi vaikuttaa, mitkä ovat yritysten, yksilöiden ja yhteiskunnan tarpeet? Miten työ ja työllisyys tukevat hyvinvointia ja terveystä?

Tavoitteet

- Ymmärtää yhteiskunnan, elinkeinoelämän ja yritysten toimintaperiaatteet
- Tuntee keskeiset työelämän toimijat ja niiden roolit työterveyshuollon näkökulmasta

- Tuntee yleisimmät työelämää koskevat säännökset, mm. työlainsäädännön, työehtosopimusten ja työsopimusten periaatteet ja tietää työnantajan ja työntekijän tavallisimmat oikeudet ja velvollisuudet
- Tietää suomalaisen työelämän historiaa ja muutoksia, osaa etsiä ja havaita muutosten vaikutuksia omilla asiakastyöpaikoilla
- Tietää työterveyshuollon ja työlääketielen taustat ja historian
- Tuntee tavallisimmat työelämän positiiviset, voimaannuttavat tekijät sekä sen negatiiviset rasitteet ja altisteet
- Ymmärtää, millaisia taitoja ja osaamista eri ammateissa tarvitaan ja kehitetään
- Osaa ottaa yritysten ja yhteiskunnan tarpeet ja näkökulmat huomioon työterveys- huoltopalvelujen tuottamisessa

Esimerkkejä keinoista

- Tutustuu keskeisten työmarkkinajärjestöjen ja työministeriön verkkosivujen sisältöön
- Perehtyy erilaisten ammattien kuvauksiin ja vaatimuksiin mm. työ- ja elinkeino- ministeriön verkkosivujen kautta (ammattinetti.fi)
- Tutustuu keskeisiin työelämää kuvaaviin tilastoihin ja verkkosivuihin; tilastoista erityisesti Työ ja terveys Suomessa (TTL), Työolotutkimukset (Tilastokeskus), Työolobarometri (TEM), Työterveyshuolto Suomessa (KELA). Verkkosivuista Työturvallisuuskeskus, Työsuojelurahasto, Työterveyslaitos sekä työmarkkinajärjestöjen sivut (esim. EK, SAK, STTK) ovat hyödyllisiä.
- Työelämää koskevan uutisoinnin ja keskustelun seuraaminen eri medioissa
- Kirjallinen katsaus kouluttajalääkärin kanssa sovitusta työelämää koskevasta aiheesta
- Keskustelut mediassa olleista aiheista kouluttajalääkärin ja muiden erikoistujien kanssa
- Keskeisen työelämälainsäädännön ja muun säädös- ja sopimusteksteihin tutustuminen lukemalla (mm. työsopimuslaki, osakeyhtiölaki, oman liiton työehtosopimus, oma työsopimus) ja keskustelemalla niistä kouluttajalääkärin ja oman työsuojeluvaltuutetun kanssa
- Tutustuu ja osallistuu työterveyshuollon virtuaaliyliopiston aiheen mukaisiin kursseihin ja materiaaleihin

Jakson suoritusvaatimukset sekä opintojen arviointi ja suuntaaminen ovat lokikirjan alussa.

OSAAMISALUE 2: TYÖTERVEYSHUOLLON JA TYÖSUOJELUN LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN TAUSTA

Motto: Työterveyshuolto ja työsuojelu perustuvat lakeihin, jotka muodostavat vaatimus-tason minimin – paremminkin voi toimia! Molemmat tukevat työkyvyn ja -hyvinvoinnin lisäksi organisaatioiden hyvää toiminnallisuutta ja taloudellista tuottavuutta. Lainsäädännön lisäksi on paljon muitakin toimintaamme suuntaavia ohjeita ja suosituksia eri tahoilta.

Tavoitteet

- Tuntee työterveyshuollon ja työsuojelun keskeisen lainsäädännön sekä muun työterveyshuollon toimintaa koskevan lainsäädännön ja osaa soveltaa lakeja käytännön työssään
- Tutustuu ajankohtaisiin työterveyshuollon toimintaa suuntaaviin ohjeisiin ja suosituksiin
- Osaa laatia keskeiset asiakirjat ja tuntee niiden sisältöön ja säilytykseen liittyvän ohjeiston

Esimerkkejä keinoista

- Lakien sekä niiden perustelutekstien ja soveltamisohjeiden lukeminen joko yksin tai yhdessä (lukupiirit), keskustelut aiheista
- Verkkosivujen seuraaminen (STM, Valtioneuvosto, Finlex, EK, SAK, TTL)
- Aihepiirin teemojen läpikäynti kouluttajalääkärin kanssa
- Seminaarit
- Yhteenvetojen tekeminen ja esitelmien pitäminen
- Potilasesimerkkien kautta oppiminen – askarruttavat/eettiset/hankalat potilaat
- Työpaikkakäyntien tekeminen yhdessä työsuojelun edustajien kanssa tai työsuojelutarkastuksiin osallistuminen
- Keskustelut työsuojeluvaltuutettujen ja -päälliköiden kanssa
- Työsuojelun peruskurssi (Työturvallisuuskeskus)
- Tutustuu ja osallistuu työterveyshuollon virtuaaliyliopiston aiheen mukaisiin kursseihin ja materiaaleihin, esim. Lakikurssi tai 3T-kurssit

Jakson suoritusvaatimukset sekä opintojen arviointi ja suuntaaminen ovat lokikirjan alussa.

OSAAMISALUE 3: ASiantuntijataidot ja Hyvät ammattikäytännöt

***Motto:** Työterveyslääkäri toimii alansa akateemisena asiantuntijana eri asiakkuuksissa ja verkostoissa. Substanssiasioiden osaamisen lisäksi tämä edellyttää monipuolista työelämäosaamista ja jatkuvaa kehittämistä eettisesti lujalta pohjalta.*

Tavoitteet

- Omaa hyvät kliiniset lääkärin taidot ja osaa ajatella jokaisen potilaan asioita myös työn ja työkyvyn näkökulmista
- Osaa työssään soveltaa hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteita, joita ovat lainmukaisuus, näyttöön perustuvan tiedon käyttö, asiakaskeskeisyys, yhteistyö ja yhteistoiminta, suunnitelmallisuus, laatu ja vaikuttavuus, monitieteinen ja moniammatillinen toimintatapa, ammatillinen pätevyys ja riippumattomuus, eettisyys ja luottamuksellisuus
- Omaa hyvät ns. yleiset työelämätaidot ja kehittää niitä jatkuvasti (kuten vaikuttavat vuorovaikutustaidot erilaisissa asiakastilanteissa, tiimityöskentely, johtaminen, esimies- ja alaistaidot, esiintyminen, kokouskäytännöt, ajankäytön hallinta, ongelmien ratkaisutaidot, yhteistyötaidot, mediaosaaminen, tiedonhakutaidot, oman työn ja taitojen pohdinta eli reflektiivisyys, epävarmuuden sieto, rakentavan palautteen vastaanottaminen ja antaminen, osaa myös käsitellä virheitä ja läheltä piti -tilanteita systemaattisesti ja rakentavasti, moniammatillinen työote, verkosto- ja projektityötaidot, ristiriitatilanteissa toimiminen, omasta ja lähipiirin työhyvinvoinnista ja palautumisesta huolehtiminen, osaa arvioida oman työn ja toimipaikkansa työn laatua ja vaikuttavuutta sekä kehittää toimintaa)
- Kokee itsensä työterveyslääkäriksi

Esimerkkejä keinoista

- Lääketieteellisten tietojen ja taitojen kehittäminen tietoisien, jatkuvan kouluttautumisen kautta
- Oman toiminnan jatkuva arviointi ja reflektointi
- Perehtyy työterveyslääkäreille tärkeisiin Käypä hoito –suosituksiin ja Cochrane-katsauksiin
- Tenttikirjallisuuden ja lainsäädännön lukeminen
- Oman yksikön laadunhallintajärjestelmän tunteminen ja läpikäynti
- Aktiivinen palautteen kerääminen: esim. asiakaspalautteet, vertaisarviointi, tiimin palaute, kouluttajan ja omat jaksoarviointit, Pro Medicon Taitopuu
- Kouluttajalääkärin kanssa käydyissä ohjauskeskusteluissa käsitellään kutakin HTTHK:n periaatetta omasta työstä nousseiden tilanteiden pohjalta
- Eettiset pohdinnat ja keskustelut potilastapausten perusteella
- Kantelujen läpikäynti
- MOJO-koulutuksen (10 op) laajentaminen lähijohtajakoulutukseksi (30 op)
- Vuorovaikutuskoulutukset
- Erilaisten vuorovaikutustilanteiden ohjattu harjoittelu
- Keskustelut kollegojen ja kouluttajalääkärin kanssa myös eettisistä kysymyksistä
- STLY:n kevät- ja syysseminaarit sekä paikallisyhdistysten kokoukset
- Osallistuminen Lääketiedetapahtumiin
- Oman työpaikan kokousten valmistelu ja vetäminen
- Esitelmien ja luentojen pitäminen, kirjoitukset ammattilehdissä
- Miten lähtisit purkamaan kiusaamistilannetta omassa työyhteisössäsi?
- Tieteellisten artikkelien ja näytönastekatsausten läpikäynti kouluttajalääkärin kanssa tai ryhmässä (esim. Käypä hoito, Cochrane)
- Tiedonhakukoulutukset, esim. Tthvyo:n ja Duodecimin verkkokurssit
- Oman organisaation varhaisen tuen malliin tutustuminen
- Tutustuu ja osallistuu työterveyshuollon virtuaaliyliopiston aiheen mukaisiin kursseihin ja materiaaleihin

Jakson suoritusvaatimukset sekä opintojen arviointi ja suuntaaminen ovat lokikirjan alussa.

OSAAMISALUE 4: ASIAKASYHTEISTYÖSUHTEEN LUOMINEN JA YLLÄPITO

Motto: *Myös asiakassuhde toimii, kun sen eteen tehdään jatkuvasti töitä!*

Tavoitteet

- Ymmärtää asiakaslähtöisen toimintatavan perusteet ja osaa toimia asiakas-lähtöisesti, osaa luoda ja ylläpitää asiakassuhteen HTTHK:n mahdollistamiseksi
- Ymmärtää asiakasorganisaation toiminnan ja toimintojen periaatteet
- Osaa yhteistyössä yrityksen kanssa laatia työpaikan tarpeisiin ja lähtökohtiin perustuvan työterveyshuollon toimintasuunnitelman niin, että siitä ilmenevät selkeästi työpaikan tarpeet sekä työpaikan ja työterveyshuollon yhteistyö: tavoitteet, yleinen sisältö, suunnitellut toimenpiteet, aikataulutus ja vastuut sekä seuranta ja arviointi
- On aktiivinen työterveysyhteistyön toteuttaja asiakasyrityksen kanssa ja osaa laatia yhteistyössä sen kanssa mm.

- Työkyvyn seuranta, hallinta ja varhainen tuki –käytännön, sairauspoissaolojen seuranta -mallin, työsuojelun toimintaohjelman työterveyshuollon osuuden, yrityksen päihdeohjelman, häirintään ja epäasialliseen käytökseen puuttumis- sekä työhyvinvointiohjelmat
- Tuntee yrityksille tehtävien raporttien sisällöt ja osaa niiden tulkinnan
- Hallitsee työterveysneuvottelun sujuvan vetämisen ja hyvät kokouskäytännöt
- Tuntee Kela-korvausasiat
- Tuntee työkyvyn tukemisen sosiaalivakuutuksen keinovalikoiman
- Osaa perustella työterveyshuollon merkityksen yritystoiminnan kannalta (mm. yrityksen talous, tuotannon häiriöttömyys, tuottavuus, imago, riskienhallinta)
- Ymmärtää tietojen annon, neuvonnan ja ohjauksen (TANO) läpäisevyyden kaikessa työterveyshuoltotoiminnassa paitsi yksilöiden myös työyhteisöjen osalta, tavoitteina terveyden, työkyvyn sekä työyhteisön toimivuuden edistäminen
- Tutustuu ja osallistuu työterveyshuollon virtuaaliyliopiston aiheen mukaisiin kursseihin ja materiaaleihin

Esimerkkejä keinoista

- Palveluista sopimiseen osallistuminen
- Asiakasyritysten työterveyshuollon palvelusopimuksiin ja toimintasuunnitelmiin perehtyminen sekä vm. laatimiseen ja päivittämiseen osallistuminen; aluksi ohjatusti kouluttajalääkärin tai työterveyshoitajan kanssa
- Perehtyminen TTL:n, STM:n ja KELA:n verkkosivuihin
- Asiakasyritystensä johto- ja yhdyshenkilölistojen laadinta esim. verkostokartan muotoon
- Asiakasyritystensä kotisivuihin perehtyminen ja niiden hyödyntäminen eri asiakastilanteissa
- Keskustelut yritysjohton ja esimiesten kanssa yrityksen tavoitteista, strategiasta, taloudesta ja ajankohtaisesta tilanteesta/tulevista muutoksista
- Työterveyshuollon taloudellista vaikuttavuutta kuvaavien raporttien ja artikkelien lukeminen
- Asiakkuus- ja palvelujen hankinta -kirjallisuuden lukeminen
- Alustus tai referointi asiakkuuskirjallisuuden pohjalta omalla työpaikalla
- Tutustuu ja osallistuu työterveyshuollon virtuaaliyliopiston aiheen mukaisiin kursseihin ja materiaaleihin

Jakson suoritusvaatimukset sekä opintojen arviointi ja suuntaaminen ovat lokikirjan alussa.

OSAAMISALUE 5: TYÖPAIKKASELVITYS

Motto: *Vasta, kun tuntee työpaikan olosuhteet, sen kuormitukset, altisteet, toiminnan sekä terveyden ja työkyvyn edistämisen ja työjärjestelyjen mahdollisuudet, on hyvä perusta toimia työterveyslääkärinä!*

Tavoitteet

- Osaa suunnitella ja toteuttaa moniammatillisena ja työpaikan kanssa yhteistyönä tehtävät eritasoiset ja eri tavoin kohdennetut työpaikkaselvitykset erikokoisissa yrityksissä sekä yhteistyössä laatia yritystä hyödyttävän työpaikkaselvitysraportin suosituksineen. Osaa myös perustella, millä tavoin yritys suositusten toteuttamisesta hyötyy. Ymmärtää, että työpaikkaselvitys on osa työpaikan riskienarvioinnin prosessia

- Tuntee yrityksen toimialan, toiminnan ja tavoitteet sekä työpaikan olosuhteet, työtehtävät ja ammatit. Osaa myös hyödyntää työterveyshuollon omia ja työpaikan kanssa yhteisiä tietolähteitä (mm. sairauspoissaolot, käyntisytyt sekä henkilöstöhallinnon indikaattorit: mm. työvoimariskit, työpaikan riskinarviointi, työilmapiirikyselyt)
- Tuntee riskien hallintaa koskevan lainsäädännön. Tuntee riskinarvioinnin periaatteet ja työpaikkaselvitysten tavallisimmat menetelmät sekä osaa käyttää tavallisimpia työterveyshuollon tiedonhaun menetelmiä, esim. kemiallisen riskin arvioinnissa. Tuntee erityisäitiyspäivärahan perusteet
- Tuntee ja osaa käyttää tavallisimpia systemaattisia työpaikkaselvitysmenetelmiä. Hallitsee työpaikan kuormitus- ja vaaratekijöiden terveydellisen merkityksen arvioinnin. Osaa hyödyntää työpaikkaselvitystä osana osuvaa sairaanhoitoa ja työkyvyn tukemista
- Osaa arvioida työpaikan tapaturmariskit ja ensiaputarpeet sekä laatia yhdessä työpaikan kanssa sille sopivan ensiapuohjeistuksen sekä informoida yritystä vakavien akuuttisairauksien/tapaturmien hoitokäytännöistä. Osaa myös tukea työpaikkaa valmiussuunnitelman laadinnassa ja päivittämisessä

Esimerkkejä keinoista

- Keskustelut asiakasvastuullisen tiimin jäsenten ja kouluttajalääkärin kanssa
- TTHVYO:n Työpaikkaselvitys-kurssi
- Systemaattisten riskinarviointi- ja työpaikkaselvitysmenetelmien opiskelu (esim. STM:n riskinarviointikaavake, Tikka)
- Keskustelut työsuojeluhelmien ja yritysjohtajan kanssa
- Työpaikkaselvitys-prosessikaavion piirtäminen
- Ammattien yleisiin vaatimuksiin perehtyminen esim. ammattinetti.fi –sivujen kautta
- Oman työterveyshuoltoyksikön työpaikkaselvitysohjeistuksiin perehtyminen
- Perusteellinen perehtyminen HTTHK-kirjaan ja Työstä terveyttä –kirjaan
- Soveltuvaan lainsäädäntöön perehtyminen
- Työterveyslaitoksen ao. kurssit
- Työpaikkakohtaisten ensiapuohjeiden ja valmiussuunnitelmien laadintaan osallistuminen
- Ensiapuharjoitukseen osallistuminen tai niiden pitäminen
- Perehtyy paikallisiin ja alueellisiin ensihoito-ohjeisiin ja tutustuu toimijoihin
- Tutustuu ja osallistuu työterveyshuollon virtuaaliyliopiston aiheen mukaisiin kursseihin ja materiaaleihin

Jakson suoritusvaatimukset sekä opintojen arviointi ja suuntaaminen ovat lokikirjan alussa.

OSAAMISALUE 6: TYÖYHTEISÖN TOIMIVUUDEN EDISTÄMINEN

***Motto:** Työterveyshuolto voi työpaikan kanssa yhdessä toimien merkittävästi edistää sekä yksilöiden että työpaikkojen terveyttä ja toimivuutta.*

Tavoitteet

- Tuntee työ- ja organisaatiopsykologian perusteet ja ymmärtää, miten työyhteisö, työntekijät ja esimies vaikuttavat yhteisön ja yksilön hyvinvointiin
- Tuntee sujuvan työn terveyttä tukevan merkityksen ja tuntee työn kehittämisen periaatteita esim. muutostilanteissa

- Tietää ja osaa soveltaa, miten työterveyshuollon keinoin, moniammatillisesti edistetään työyhteisön toimivuutta. Ymmärtää työpaikan mahdollisuudet terveyden edistämisen areenana
- Ymmärtää tietojen annon, neuvonnan ja ohjauksen (TANO) läpäisevyyden kaikessa työterveyshuoltotoiminnassa, myös työyhteisöjen osalta
- Pystyy auttamaan työpaikkoja toimintaohjeiden ja –mallien laatimisessa esim. kiusaamisen, epäasiallisen käytöksen ja päihdeongelmien ehkäisemiseksi ja hoitamiseksi
- Tuntee työyhteisön toimintaa selvittelevien tavallisimpien kyselyjen ja mittareiden periaatteet, mahdollisuudet ja tulosten tulkinnan
- Tietää, miten toimitaan ja viestitään eri kriisitilanteissa (yksilön kriisit, onnettomuudet, irtisanomiset) sekä osaa potilasohjauksen näissä tilanteissa. Tuntee debriefingin periaatteet

Esimerkkejä keinoista

- Suunnittelee, tekee ja raportoi kohdennettuja työpaikkaselvityksiä yhdessä työterveyspsykologin kanssa
- Keskustelee työterveyspsykologien, työterveyshoitajien ja kouluttajalääkäreiden sekä työsuojeluvaltuutettujen ja luottamusmiesten kanssa
- Työ- ja organisaatiopsykologian perusteet –kurssi (esim. Aducate/Kuopion kesäyliopisto)
- Johonkin/muutamaan psyykkisen työkyvyn systemaattiseen selvitysmenettelyyn perehtyminen (esim. Tikka, Miva)
- Työilmapiirikyselyjen analysointia ja purkuhin osallistuminen
- Yrityksestä muodostuvien raporttien ja tilastojen tarkastelu ja arviointi psyykkisen hyvinvoinnin näkökulmasta
- Työpsykologiseen kirjallisuuteen perehtyminen
- Tutustuu ja osallistuu työterveyshuollon virtuaaliyliopiston aiheen mukaisiin kursseihin ja materiaaleihin

Jakson suoritusvaatimukset sekä opintojen arviointi ja suuntaaminen ovat lokikirjan alussa.

OSAAMISALUE 7: TERVEYSTARKASTUKSET YKSILÖN TERVEYDEN EDISTÄMISESSÄ

Motto: *Terveystarkastus on parhaimmillaan vaikuttavaa työtä!*

Tavoitteet

- Ymmärtää terveystarkastukset osaksi työterveyshuollon prosessia, jossa työpaikkaselvitys on toiminnan perusta
- Ymmärtää terveystarkastusten tavoitteet (esim. työntekijän suojelu, terveyden edistäminen, tehtäväkohtaiset terveyden erityisvaatimukset, työkyvyn arviointi ja tukeminen)
- Osaa tehdä erityyppisiä terveystarkastuksia (työhön sijoitettaessa, toimittaessa erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa töissä, vajaakuntoisten tarkastukset, vapaaehtoiset tarkastukset kuten ikäryhmä-, määräaikais-, osasto- ja ammattikohtainen terveystarkastus)
- Osaa laatia tarkastetulle yhteistyössä hänen kanssaan henkilökohtaisen (työ)terveyssuunnitelman
- Osaa tehdä yhteenvedon myös moniammatillisesti toteutuvista terveystarkastuksista

- Hallitsee keskeiset työterveyshuollon niin yksilökohtaiset mittarit ja toimenpiteet (mm. yksilökyselyt, spirometria, työpaikka-PEF, EKG ja audiometri ja näiden tulosten tulkinta) kuin työpaikkakohtaisten yhteenvetojen, tilastojen ja raporttien teon ja tulkinnan
- Ymmärtää tietojen annon, neuvonnan ja ohjauksen (TANO) läpäisevyyden kaikessa työterveyshuoltotoiminnassa niin yksilöiden kuin työyhteisöjen osalta, myös sairausvastaanotoilla, tavoitteena terveyden ja työkyvyn edistäminen

Esimerkkejä keinoista

- Työpaikkakohtaisten terveystarkastusten suunnittelu, toteuttaminen, palautteen anto, arviointi ja seuranta yksilö- ja työpaikkatasolla oman tiimin kanssa niin, että ne kattavat eri terveystarkastustyyppisiä
- Terveystarkastusten ja niiden yhteenvetojen läpikäynti kouluttajalääkärin kanssa
- Terveystarkastukset työterveyshuollossa -kirja
- Ammattien ja työtehtävien kuvauksiin perehtyminen ammattinetti.fi
- Henkilökohtaisen terveystarkastuksen teko itselle
- Harjoittelee tavallisimpien tutkimusten tekemistä käytännössä (tekee itse esim. työterveyshoitajan kanssa audiometrin, spirometrin, EKG:n, työpaikka-PEFin ohjaamisen)
- Tutustuu ja osallistuu työterveyshuollon virtuaaliyliopiston aiheen mukaisiin kursseihin ja materiaaleihin

Jakson suoritusvaatimukset sekä opintojen arviointi ja suuntaaminen ovat lokikirjan alussa.

OSAAMISALUE 8: SAIRAAHOITO TYÖTERVEYSHUOLLOSSA, TYÖPERÄISET SAIRAUDET JA AMMATTITAUDIT

Motto: Hyvin suunniteltu ja sujuva työ voi parantaa tekijänsä terveyttä, toiminta- ja työkykyä. Työkykyä tuetaan myös sairaanhoidon keinoin.

Tavoitteet

- Toteuttaa työterveyspainotteista sairaanhoitoa Työterveyshuollon hyvä sairaanhoitokäytäntö –suosituksen mukaisesti, osana perusterveydenhuoltoa
- Osaa ajatella jokaisen potilaan kohdalla työn mahdollista osuutta sairauden synnyssä ja toisaalta sairauden mahdollista vaikutusta työkykyyn
- Osaa selvittää vastaanotolla systemaattisesti työntekijän ammatti- ja altistumishistorian
- Osaa työkykyongelmien hoidon niin työpaikan kanssa tehtävänä työterveysyhteistyönä kuin erikoissairanhoidon kanssa tehtävänä koordinoituna
- Tuntee laajasti hyvät hoitokäytännöt ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän
- Osaa määrittää sairauteen, työtehtävään ja työpaikan työnmuokkaus-mahdollisuuksiin nähden sopivan sairauspoissaolon sekä huolehtia seurannasta ja työhön paluusta
- Tuntee työstä poissaoloihin liittyvän sosiaalivakuutuksen
- Osaa epäillä ammattitautteja sekä osaa tehdä niiden perustutkimukset, niihin liittyvät lähetteet ja lausunnot (lähete ammattitautia epäiltäessä, E-lausunnot ja ilmoitus todetusta ammattitaudista työsuojelupiiriin) ja seurata niitä hoito- ja kuntoutustoimenpiteiden jälkeen
- Tuntee ja osaa soveltaa ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuuksia aktiivisesti

Esimerkkejä keinoista

- Perehtyy hyviin hoitokäytäntöihin: mm. työterveyshuollon kannalta keskeiset Käypä hoito –suositukset, Cochrane-katsaukset ja STM:n kiireettömän hoidon kriteerit sekä alueelliset hoito- ja hoidonporrastusohjeet
- Perehtyy STM:n suositukseen Työterveyshuollon hyvä sairaanhoitokäytäntö
- Pitää kirjaa esim. viikon ajan potilaidensa vastaanoton syiden työperäisyydestä ja työhön liittymisestä ja vaikutuksesta työkykyyn, sitten yhteinen keskustelu ja arviointi kouluttajalääkärin kanssa
- Keskustelut kouluttajalääkärin kanssa sopivan sairausloman pituudesta omien potilaidensa osalta
- Kelan sairauspoissaolojen kirjoittamisohjeisiin perehtyminen, erityisesti perehtyminen osasairauspäivärahaikäytäntöihin sekä muihin osa-aikatyön mahdollisuuksiin ja edellytyksiin
- Työterveyslaitoksen suojainnäyttelyyn tutustuminen
- Kliiniset palvelut eri erikoisaloilla
- Moniammatillisesti tutkittujen potilaiden työkykyisyydestä keskustelu tiimin kesken
- Työeläkevakuutusyhtiöiden sekä Työ- ja elinkeinoministeriön verkko-sivuihin tutustuminen
- Toimintakyky- ja sosiaalivakuutus kirjallisuuden lukeminen
- Tutustuu ja osallistuu työterveyshuollon virtuaaliyliopiston aiheen mukaisiin kursseihin ja materiaaleihin

Jakson suoritusvaatimukset sekä opintojen arviointi ja suuntaaminen ovat lokikirjan alussa.

OSAAMISALUE 9: YKSILÖN TYÖ- JA TOIMINTAKYVYN ARVIOINTI JA TUKEMINEN

Motto: Työterveyslääkäri on terveyden edistämisen, työn terveysvaikutusten ja työkyvyn paras asiantuntija!

Tavoitteet

- Osaa luotettavasti arvioida työkykyä suhteessa työtehtäviin, myös erityisten ammattien (esim. palomies, sukeltaja, merimies, ammattikuljettaja) osalta ja tarkentaa jatkuvasti tietoaan työstä ja sen muokausmahdollisuuksista
- Käyttää työssään luotettavia työ- ja toimintakyvyn mittareita sekä osaa tulkita niitä
- Tuntee ja osaa soveltaa hoidossaan olevien työpaikkojen työkyvyn tukemisen keinoja, mm. työkyvyn varhaisen tuen, seurannan ja työhön paluun tukemisen mallia
- Osaa monipuolisesti käyttää ammatillisen, lääkinnällisen ja sosiaalisen kuntoutuksen sekä sosiaalivakuutuksen mahdollisuuksia ja omaa hyvän järjestelmätuntemuksen
- Osaa sopivan sairauspoissaolon kirjoittamisen ja seurannan, osaa arvioida työn mahdollisesti tervehtymistä edistävät ja toisaalta sitä estävät tekijät
- Ymmärtää työkykyä ylläpitävän toiminnan perustan, hoidossaan olevien työpaikkojen sisäisen toiminnan periaatteet ja työterveyshuollon asiantuntijaroolin työpaikkojen työtoiminnassa
- Osaa tehdä vaikuttavasti yksilön terveyden edistämistyötä (erityisesti tupakka, alkoholi, ylipaino, uni, ravinto ja vähäinen liikunta) ja hyödyntää terveyden edistämisessä myös yhteistyötä työpaikkojen kanssa
- Osaa kerätä relevanttia tietoa asiakasyritysten henkilöstön terveydestä ja työkyvystä, analysoida sen luotettavasti ja raportoida ymmärrettävästi

- Osaa suunnitella ja toteuttaa moniammatillisesti työpaikan tarpeisiin perustuvan terveyden ja työkyvyn edistämisen intervention käyttäen tutkittuun tietoon perustuvia menetelmiä

Esimerkkejä keinoista

- Selvittää huollossaan olevien yritysten mahdollisuuksia työn yksilölliseen muokkaamiseen tai korvaavaan työhön sairauden estäessä tavanomaisen työskentelyn
- Yrityksen tyky-toimintasuunnitelman laatimiseen/päivittämiseen osallistuminen yhdessä työpaikan kanssa
- Oman työpaikan tyky-toimintaohjelmaan perehtyminen tai sen laadinta kehittämistehtävänä
- Moniammatillisesti tutkittujen potilaiden työkykyasioiden pohtiminen tiimissä ja kouluttajalääkärin kanssa
- Tekee verkostokartat alueensa kuntoutusalan toimijoista ja työkyvyn tukemisen mahdollisista toimijoista
- Selvittää erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon lääkinnällisen kuntoutuksen järjestelyt ja mahdollisuudet toiminta-alueellaan
- Laatii vuo-/prosessikaavion KELA:n kuntoutuksen mahdollisuuksista ja niihin hakeutumisesta: yksilöpsykoterapia, kuntoremontti-, ASLAK-, TYK- ja sairauskohtaiset sekä sopeutumisvalmennuskurssit
- Perehtyy eri toimijoiden järjestämien ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuuksiin ja muotoihin: ainakin työeläkejärjestelmä, KELA, työvoimahallinto, työterveyshuollon omat päätökset, liikenne- ja tapaturmavakuutus, sotilasvammat, MELA
- Tekee yhteenvedon/verkostokartan sosiaalisen kuntoutuksen toimijoista alueellaan sekä palvelujen käytännöistä
- Vierailut työvoimatoimistoon, A-klinikalle, kuntoutuslaitokseen, kuntoutustutkimuspoliklinikalle, psykoterapeutin luo
- Perehtyminen työhön paluun kannalta optimaalisten sairauspoissaolojen kirjoittamisen ohjeisiin ja käytäntöihin
- Tutustuu ja osallistuu työterveyshuollon virtuaaliyliopiston aiheen mukaisiin kursseihin ja materiaaleihin

Jakson suoritusvaatimukset sekä opintojen arviointi ja suuntaaminen ovat lokikirjan alussa.

6.2. TYÖKYVYN ARVIOINTI JA KUNTOUTUS -JAKSO (6 KK)

Motto: Työikäisen lääkinnällisellä ja ammatillisella kuntoutuksella pyritään kuntoutujan elämäntilanteen ja työkyvyn kokonaisuuden hahmottamiseen ja hallintaan. Kuntoutuksella pyritään muutokseen.

HUOM: Työterveyshuollon virtuaaliyliopiston Työkyvyn arviointi ja kuntoutus -kurssi kattaa koko osaamisalueen aineiston. Se antaa myös 15 tuntia teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen tuntia.

Tavoitteet

- Tietää alaan liittyvät säädökset ja ohjeet sekä sosiaalivakuutuksen ja osaa soveltaa niitä käytännön työssään.
- Osaa tehdä työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointia sekä itsenäisesti, että osana moniammatillista tiimiä sekä laatia hyvän kuntoutussuunnitelman ja -selosteen

- Syventää tietoaan ja osaamistaan työikäisen kuntoutuksen eri lajeista sekä eri toimijoiden työnjaosta sekä tuntee lääkinnällisen ja ammatillisen kuntoutuksen eri toteutustavat ja kuntoutuksen palvelujärjestelmän toimijat/resurssit ja osaa hyödyntää niitä työssään
- Tietää kuntoutuksen vaikuttavuuteen vaikuttavat tekijät ja osaa hyödyntää tätä työssään
- Tuntee sekä lääkinnällisen että ammatillisen kuntoutuksen toimijat ja eri toteutustavat ja paikalliset resurssit/kuntoutusverkoston, osaa tehdä yhteistyötä niiden kanssa

Esimerkkejä keinoista

- Virtuaaliyliopiston Kuntoutus ja työkyvyn arviointi –kurssi kuntoutuslaitoksen kouluttajalääkärin ohjaamana
- Syventävä perehtyminen keskeisiin eläke-, kuntoutus-, tapaturma- ja toimeentulolakeihin ja –säädöksiin
- Perehtyy keskeisiin KELA:n kuntoutusstandardeihin ja -ohjeisiin (kela.fi) sekä eri työeläkelaitosten ohjeisiin
- Perehtyminen kuntoutuksen eri ammattiryhmien toimintaan ja mahdollisuuksiin keskustellen, tutustumiskäyntien ja esittelyjen avulla
- Työ- ja toimintakykyarvioiden sekä kuntoutussuunnitelmien teko moniammatillisessa tiimissä
- Kouluttajalääkärin kanssa käsitellään asiayhteyteen liittyvää lainsäädäntöä
- Kuntoutustutkimus-lausuntojen teko
- Tulotarkastusten ja loppulausuntojen tekeminen, lausuntojen läpikäynti kouluttajalääkärin kanssa.
- Verkostokaavion teko oman alueen kuntoutusalan toimijoista tai ammatillisen kuntoutuksen toimijoista, toimijoiden lyhyet esittelyt
- Esitysten ja esitelmien pito
- Kirjallinen yhteenveto kouluttajalääkärin kanssa sovittavista aiheista
- Vierailut, tutustumiskäynnit, haastattelut
- Keskeisen kuntoutuksen tietosisällön opiskelu kirjallisuuden avulla
- Syventää tietoa työ- ja toimintakykykymittareista ja niiden käytöstä, esim. toimia.fi tai tekemällä itselle toimintakykytestejä jakson aikana
- Tutustuu ja osallistuu työterveyshuollon virtuaaliyliopiston aiheen mukaisiin kursseihin ja materiaaleihin

Jaksoarviointi ja jatko-opintojen suuntaaminen lokikirjan alussa.

6.3. KLIININEN PALVELU MUILLA ERIKOISALOILLA 12 KK

Motto: Työterveyslääkäri on myös taitava klinikko, joka tuntee tavallisimpien erikoissairaanhoidossa hoidettujen sairauksien tutkimus- ja hoitokäytännöt, sairauksien ennusteen, kuntoutuksen ja vaikutukset työkykyyn.

Tavoitteet

- Syventää tietoja keskeisistä työikäisten sairauksista, niiden erotusdiagnostiikasta, hoidosta ja kuntoutuksesta, sairauden ennusteesta sekä vaikutuksesta työkykyyn
- Perehtyä erikoissairaanhoidon toimintatapoihin porrastetun sairaanhoidon mukaisesti

- Vahvistaa työterveyslääkärin verkostoja ja kykyä huolehtia työterveyshuollon koordinatiivisesta roolista
- Oppia keskeiset erikoissairaanhoidon diagnostiset käytännöt sekä työ- ja toimintakyvyn arviointitavat työterveyslääkärin kannalta tärkeimmissä sairauksissa
- Yksityiskohtaiset tavoitteet sovitaan kunkin kliinisen alan koulutuksesta vastaavan erikoislääkärin kanssa.

Keinoja

- Aktiivinen poliklinikkatyöskentely
- Klinikka- ja potilaskokouksiin osallistuminen
- Sairauksien työperäisyyden sekä työ- ja toimintakyvyn arviointien teko
- Potilastapausten tutkimus- ja hoitokäytäntöjen, potilasasiakirjojen ja lausuntojen läpikäynti kouluttavan erikoislääkärin kanssa
- Alueellisiin hoito-ohjeisiin ja –käytäntöihin perehtyminen
- Keskustelut ja esitykset erikoissairaanhoidon kollegoille työterveyshuollon tarpeista, tavoitteista ja keinoista
- Vuo- ja prosessikaavioiden teko kouluttajan kanssa valittavista aiheista
- Sairauslomakäytännöistä keskusteleminen
- Lääketieteellisen kirjallisuuden lukeminen: kirjat, artikkelit ja muu ajankohtaiseen tieteelliseen tutkimusnäyttöön perehtyminen
- Käypä hoito –ohjeisiin perehtyminen
- Esitelmät, esitykset ja yhteenvedot
- Tutustuu ja osallistuu työterveyshuollon virtuaaliyliopiston aiheen mukaisiin kursseihin ja materiaaleihin

Kliinisten palvelujen jaksoarviointi on suositeltavaa tehdä jokaisen erikoisalajakson jälkeen yhdessä ohjaavan erikoislääkärin kanssa.

6.4. TYÖTERVEYSLAITOSJAKSO 6 KK

***Motto:** Jakson aikana syvennetään työterveyshuoltojakson osaamisalueiden ja työterveyshuoltoa tukevien tieteenalojen tietopohjaa ja osaamista.*

Jaksolle laaditaan tarkennettu/yksilöllinen ohjelma yhdessä Työterveyslaitoksen kouluttajalääkärin kanssa.

Tavoitteet

- Oppii luotettavasti arvioimaan työn tekijälleen aiheuttamia terveysvaaroja ja -haittoja
- Syventää osaamistaan epäillä, tunnistaa ja diagnosoida tavallisimpia työperäisiä sairauksia ja ammattitauteja sekä arvioida työpaikalla tarvittavien toimenpiteiden ja ammatillisen kuntoutuksen tarvetta
- Tuntee tapaturmavakuutuslain soveltamisen ja osaa laatia asianmukaiset lausunnot
- Perehtyy työterveyshuoltoa tukeviin tieteenaloihin kuten työhygieniaan, toksikologiaan, työfysiologiaan, työpsykologiaan, kognitiiviseen ergonomiaan ja epidemiologiaan
- Perehtyy Työterveyslaitoksen tarjoamiin palveluihin, koulutukseen ja tutkimuksiin sekä yhteistyön mahdollisuuksiin (esim. työhygieenikot, asiantuntija-arviot)
- Täydentää taitojaan alan tutkimustiedon hakemisessa, tulkinassa ja soveltamisessa

Keinoja

- Työperäisten sairauksien ja ammattitautien selvittäminen
 - potilaiden haastattelu ja tutkiminen työlääkätieteiden poliklinikalla/potilasosastolla
 - altistumisen selvittäminen
 - asiantuntijakonsultaatiot
 - asiantuntijaryhmiin osallistuminen esim. pölykeuhkosairauksien asiantuntijaryhmä, keuhkomeeting
 - jatkosuunnitelmien ja lausuntojen laatiminen
- Tutustuminen Työterveyslaitoksen eri asiantuntijoiden työhön ja osallistuminen esim. työhygieenisiin mittauksiin, työyhteisökonsultaatioihin
- Osallistuminen työn terveysvaarojen arviointiin yhdessä asiantuntijoiden kanssa
- Osallistuminen tutkimustyöhön tai -hankkeeseen
- Kirjalliset työt
 - tapausselostuksen laatiminen ja esittäminen
 - syventävä kirjallinen työ
 - artikkelin kirjoittaminen esim. Työterveyslääkäri-lehteen
- Koulutukset
 - osallistuminen Työterveyslaitoksen koulutuksiin esim. tiedonhaku, keskiviikko- ja perjantaimmeeting, Journal Club
 - mahdollisuus osallistua Työterveyslaitoksen järjestämiin ulkoisiin koulutuksiin
 - virtuaaliyliopiston kurssit
 - muut yliopiston järjestämät koulutukset

Jakson suoritusvaatimukset sekä jaksoarviointi lokikirjan alussa.

7. OSAAMISALUE- ja JAKSOKOHTAISIA ESIMERKKEJÄ HYVISTÄ LÄHTEISTÄ

Kaikkiin osaamisalueisiin sopivat hyviksi lähteiksi:

- Tenttikirjallisuus
- Virtuaaliyliopiston ao. kurssit ja tallenteet
- Työterveyslaitoksen ja yliopistojen koulutukset
- Finlex: lainsäädäntö perusteluineen
- Muu ajankohtainen ja tieteellinen, tutkimuksellinen tieto/artikkelit

Osaamisalue 1: Työterveyshuolto osana suomalaista työelämää

- Verkkosivut: Tilastokeskus, TVL, TEM, TTL, Kela, EVA, ETLA, EK, STTK, SAK, Akava, Pardia, Työturvallisuuskeskus
- STM: Työterveys 2015
- Julkaisut ja tilastot: Työterveyshuolto Suomessa (TTL), Ammattitaudit ja ammattitautiepäilyt (TTL), ASA-rekisteri (TTL), Kelan työterveyshuoltotilasto (Kela), Työ ja terveys (TTL), Työolotutkimus (Tilastokeskus), Työtaturma- ja ammattitautitilastot sekä TOT (TVL), Työolobarometri (TEM)
- Kirjoja: Muutostyössä (Mäkitalo Jorma ym, Verve), Suomen historia (Meinander Henrik, WSOY) tai Lyhyt Suomen historia (Klinge Matti, Otava); Lääkärit työssä, STLY 50 vuotta

1946-1996 (Pellinen Sulevi, STLY); Suomen poliittinen taloushistoria 1000-2000 (Kuisma Markku); Sata-komitea (Soininvaara Osmo); Työelämän huonontumisen lyhyt historia (Siltala Juha)

- Väitöskirjoja: Suuria käännekohtia vai tasaista kehitystä? Tutkimus Suomen terveydenhuollon suuntaviivoista (Mattila Yrjö, Kela, 2011)
- Millainen on oma työsopimus, oma työehtosopimus? Miten asiakasyritysten eri toimialojen työehtosopimukset poikkeavat omastasi?
- Työ- ja talouselämää sekä johtamista käsittelevät lehdet ja päivälehtien sivut: HS, alueelliset sanomalehdet, Kauppalehti, Kauppalehti Optio, Fakta, Talouselämä, Arvopaperi

Osaamisalue 2: Työterveyshuollon ja työsuojelun lainsäädännöllinen tausta

- **Työterveyshuollon lainsäädäntöä, mm:**
 - Työterveyshuoltolaki 21.12.2001/1383
 - Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta 27.12.2001/1484
 - Työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden pätevyys ja STM:n ohjeet työterveyshuollon täydennyskoulutuksesta. STM-opas 2004:10
 - Valtioneuvoston asetus terveystarkastuksista erityistä sairastumisen varaa aiheuttavissa töissä 27.12.2001/1485
 - Ammattitautilaki ja –asetus 29.12.1988/1343 ja 29.12.1988/1347
 - Laki syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien rekisteristä 17.8.2001/717
- **Terveydenhuollon muuta lainsäädäntöä, mm:**
 - Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28.6.1994/564
 - Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785
 - Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 9.2.2007/159
 - Erikoissairaanhoidonlaki 1.12.1989/1062 ja STM:n asetus työterveyshuollon erikoislääkäriskoulutuksen kustannuksiin valtion varoista vuonna 2010 suoritettavasta määrärahasta 1650/2009
 - Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326
 - Kansanterveyslaki 28.1.1972/66
 - Sairausvakuutuslaki ja –asetus 21.12.2004/1224 ja 01.11.1963/473
- **Kuntoutuksen lainsäädäntö, katso esim. Finlex asiasanahaku/kuntoutus**
- **Eläkelait, mm:**
 - Laki takuueläkkeestä 20.8.2010/703, Työntekijän eläkelaki 19.5.2006/395, Kansaneläkelaki 11.5.2007/568, Valtion eläkelaki 22.12.2006/1295, Kunnallinen eläkelaki 13.6.2003/549, Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki 18.4.2008/261, Maatalousyrittäjän eläkelaki 22.12.2006/1280, Yrittäjän eläkelaki 22.12.2006/1272
- **Työelämän lainsäädäntöä, mm:**
 - Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738
 - Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 20.1.2006/44
 - Valtioneuvoston asetus työpaikkojen turvallisuus- ja terveystarkastuksista 18.6.2003/577
 - Henkilötietolaki 22.4.1999/523

- Laki yksityisyyden suojasta työelämässä 13.8.2004/759
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621
- Työsopimuslaki 26.1.2001/55
- Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21
- Laki yhteistoiminnasta yrityksissä 30.3.2007/334
- **STM, mm:**
 - Valtioneuvoston periaatepäätös Työterveys 2015, Työterveyshuollon kehittämislinjat (2004:3).
 - Työryhmäraportit: mm. Ehdotuksia työurien pidentämiseksi (Ahtela Jukka, 2010); Työterveyshuolto ja työkyvyn tukeminen työterveysyhteistyönä (Rantahalvari Vesa, 2011); Työhyvinvointityöryhmän raportti (Kuuskoski Eeva, 2011); Kaikki mukaan! Osatyökykyisen työmarkkinoilla. Selvityshenkilön raportti (Lehto Markku, 2011); Työmarkkinakeskusjärjestöjen työurasopimuksen linjaukset (esim. SAK 22.03.2012)
 - Työterveyshuollon hyvä sairaanhoito -suositus 2010
- **Työoikeuden verkkosivut**
- **Julkaisuja:**
 - Lakikokoelma: Työterveyshuolto (Edita)
 - Potilasasiakirjojen laatiminen sekä niiden ja muun hoitoon liittyvä materiaalin säilyttäminen, Opas terveydenhuollon henkilöstölle (STM)
 - Työturvallisuuslaki, Soveltamisopas (TTL)
 - Työsuojelun perusteet (TTL)
 - Ohjeisto lääkärintodistusten kirjoittamisesta (Suomen lääkäriliitto)
 - Sosiaali- ja terveydenhuoltolainsäädäntö 2013. Suomen Laki. (Kokkonen Tuomas, toim.: Talentum Media 2013)

Osaamisalue 3: Asiantuntijataidot ja hyvät ammattikäytännöt

- Duodecimin Tiedonhakukurssi (itseopiskelukurssi)
- Kirjoja: Lääkärit työssä, STLY 50 vuotta 1946-1996 (Pellinen Sulevi); Lääkäriksi (Pasternack Amos ym.); Teollisuushygienian ja työlääkätieteen käsikirja (Noro Leo, 1951); Haastava potilas (Järvinen Pekka); Sairaan hyvä potilas (Salonen Satu); Onnistu alaisena (Silvennoinen Markku ym.); Asiantuntijasta esimies (Ristikannas Vesa ym. WSOY pro); Ammattina esimies (Järvinen Pekka, WSOY pro); Lääkärin etiikka (Suomen Lääkäriliitto); Viisi hyvää kysymystä viikossa, Työterveyshuollon kouluttajalääkärin opas (Horppu Ritva ym., TTL); Työn ilo, Onnellisuuden taito työssä (Dalai Lama ym., Tammi)
- Terveysportti: Lääkärin tietokannat, Käypä hoito –katsaukset, Cochrane-katsaukset
- Etiikka verkossa, mm: Suomen lääkäriliitto, STLY: Työterveyslääkärin eettiset säännöt, Profession teesit; ICOH Code of Ethics
- Työterveyshuollon laatuavain – itsearviointin työkalu (Jouttimäki Liisa ym, TTL)
- Pro Medico: Taitopuu

Osaamisalue 4: Asiakasyhteistyösuhteen luominen ja ylläpito

- Kirjoja: Kumppanina työterveyshuolto (Seuri Markku ym., Tietosanoma); Tilaa taiten (Rautio Maria ym., TTL)
- Oman yksikön työterveyshuoltosopimuksen ja toimintasuunnitelmaan perehtyminen
- Työterveyslaitoksen ja oman työnantajan mallisopimukset työterveysasiakkaille - perehtyminen
- Yritysraporttien läpikäynti ja tulkinta yhdessä kouluttajan kanssa

- Isojen asiakasyritysten työsuojelun toimintaohjelmiin perehtyminen
- Työterveyden talousvaikutuksiin perehtyminen, mm. Druvan, L&T, Metso, ISS, Itella, meta-analyysit (mm. TTL, Cochrane)
- Verkkosivujen seuraaminen: STM, TTL, EK ym. ja yrittäjäjärjestöjen oppaat
- Pienyritysten toimintaperiaatteisiin perehtyminen

Osaamisalue 5: Työpaikkaselvitys

- Verkkosivut : katso Tthvyo:n Työpaikkaselvityskurssin viitteet, SPR, REACH, You Tube, ILO, EU-OSHA
- Kirjoja: Työstä terveyttä (Martimo Kari-Pekka ym.); Työterveyshuollon keinoja tapaturmien torjunnassa (Juntunen Pauliina ym, TTL); Työympäristön kemiallisten ja fyysikaalisten riskien arviointi ja hallinta (TTL); Työturvallisuuden ja –terveyden johtaminen (Laitinen Heikki ym., Tietosanoma); Hädän hetkellä, Psykkisen ensiavun opas (SPR); Ensiapuopas (SPR), Ensihoito-opas (SPR)
- Ensiapuvalmius työpaikoilla. Työsuojeluoppaita ja –ohjeita 33. Työsuojeluhallinto 2010.
- Ensiapukurssit, esim. SPR

Osaamisalue 6: Työyhteisön toimivuuden edistäminen

- Kirjoja: Mönkkönen Kaarina ja Roos Satu: Työyhteisön toimivuuden edistäminen; Maria Rautio ym.: Työyhteisön toimivuuden edistäminen työterveyshuollon toimintana. Työterveyspsykologia (Ahola Kirsi ym.); Yksi-viiva-viisi käyntikertaa (Hyttinen Pirkko-Liisa, väitöskirja); Työn iloa ja imua (Manka Marja-Liisa ym.); Hädän hetkellä, Psykkisen ensiavun opas (SPR); Työ, työ, työ (Mäkitalo Jorma ym.); Muutostyössä (Mäkitalo Jorma ym.)

Osaamisalue 7: Terveystarkastukset yksilön terveyden edistämässä

- Toimintakyvyn arviointi: Toimia.fi (sis. mittareita ja suosituksia); Facultas
- Moodi-lehti
- Työterveyslaitoksen verkkosivut, mm. työpaikka-PEF
- Kirjoja: Toimintakyky (Matikainen Esko ym.), Suomalaisten terveys (Aromaa Arpo ym.); Tietojen anto, neuvonta ja ohjaus (TANO) työterveyshuollossa (Palmgren Helena ym., Työterveyslaitos)
- Cochrane-katsaus terveystarkastusten vaikuttavuudesta

Osaamisalue 8: Sairaanhoido työterveyshuollossa, työperäiset sairaudet ja ammattitaudit

- Terveysportti: Käypä hoito –suositukset, Lääkärin tietokannat, Cochrane, Työterveys/kuntoutus
- Työkyvyn arvioinnin verkkosivuja: toimia.fi, punk.fi, facultas.fi
- Työeläkevakuutusyhtiöiden (esim. Ilmarinen, Keva, Varma) ja Kelan verkkosivut
- STM:n verkkosivut: Työterveyshuollon hyvä sairaanhoitokäytäntö, Kiireettömän hoidon kriteerit ym.
- Kirjoja: Ammattitaudit ja ammattitautiepäilyt (Työterveyslaitos); ASA (Työterveyslaitos); Kuntoutus ja vakuutus (Korpilahti Marja ym., Finva); Työpaikan sairauspoissaolojen hallinta (Seuri Markku ym., Tietosanoma); Kumppanina työterveyshuolto (Seuri Markku ym., Tietosanoma), Sairauspoissaolokäytäntö työpaikan ja työterveyshuollon yhteistyönä (STM 2007:7); Toimintakyky (Matikainen Esko ym., Duodecim)

- Masennuksen ehkäisy ja hoito – työkaluja ja toimintamalleja työterveyshuoltoon (Tuisku Katinka ym., Työterveyslaitos); ToMaHoK toimiva masennuksen hoitokäytäntö työterveyshuollossa (Kaila Erkki ym., TTL 2012); Työ, henkinen hyvinvointi ja mielenterveys (STM selvityksiä 2008:33); Henkisen hyvinvoinnin ja mielenterveyden edistäminen työssä (Kivistö Sirkku ym.); Hankalat tyypit työelämässä (Räisänen Kirsi ym., TTL)
- Väitöskirjoja: *Sickness Absence and Working Conditions in the Food Industry* (Siukola Anna, UTA 2013); *Non-standard Employment and Health with Respect to Sense of Coherence and Social Capital* (Liukkonen Virpi, UTA 2012); *Asthma in damp indoor work environments* (Karvala Kirsi, TTL 2012); *Primary care visits in the Finnish occupational health services and their connections to prevention and work-related factors* (Ikonen Annukka, KELA 2012)
- Päihdeohjelmaopas ja –malliteksti (TTL); A-Step (TTL); Käypä hoito -suositus: Päihdeongelman hoito; Päihdelääketiede (Salaspuro Mikko ym., Duodecim); Alkoholiriippuvuus (Seppä Kaija ym.); Riskikulutuksen varhainen tunnistaminen ja mini-interventio – hoitosuosituksen yhteenveto (Phepa); Työterveyshuolto ja alkoholihaittojen ehkäisy (Valtiontalouden tarkastusviraston sivut vtv.fi); Audit (kts. käypä hoito -suositus tai Toimia.fi)

Osaamisalue 9: Yksilön työ- ja toimintakyvyn tukeminen

- Kirjoja: Vakuutuslääketiede (Aro Timo ym., Duodecim); Työeläke ja muu sosiaalivakuutus (Tela); Facultas, toimintakyvyn arviointi (Duodecim); Sairauksien ehkäisy (Koskenvuo Kimmo); Terveyden edistäminen – Teorioista toimintaan (Pirttilä Anna-Maija, WSOY); Ikävoimaa työhön (Lundell Susanna ym., TTL 2010); Työkyvyn ulottuvuudet. *Terveys 2000 – tutkimuksen tuloksia* (Gould Raija ym. Helsinki 2006.)
- Väitöskirjoja: *Musculoskeletal disorders, disability and work* (Martimo Kari-Pekka, TTL); *Predictors of early retirement: A population-based study in men from Eastern Finland* (Karpansalo Minna, Kuopion Yliopisto)
- Verkkosivuja: toimia.fi; mastdo.fi; tyokyvyntuki.fi; kuntoutussäätiö.fi; [jats](http://jats.fi) (työssä jatkamisen tukemisen ja sairauspoissaolokäytännöt –hanke), stm.fi
- STM:n ja THL:n verkkosivut, haku: terveyden edistäminen

Kuntoutus- ja työkyvyn arviointi –jakso

- Verkkosivuja: kela.fi, tela.fi, vkk.fi, eläketurvakeskus; TVL; kuntoutus.net; kuntoutuslaitosten verkkosivut
- Työeläkevakuutuslaitokset (esim. Varma, Ilmarinen, Keva, Eläke-Fennia, Eläke-Tapiola, Etera, Veritas),
- Tapaturmavakuutusyhtiöt, esim. Op-Pohjola, Vahinko-Tapiola, If, Fennia, Lähivakuutus, Valtiokonttori, Mela,
- Kirjoja: Vakuutuslääketiede (Aro Timo ym., Duodecim); Fysiatria (Arokoski Jari ym., Duodecim), Kuntoutus ja vakuutus (Korpilahti Marja, Finva) Kuntoutus (Rissanen Paavo ym.); Työeläke ja muu sosiaalivakuutus (Tela, kirjanen); Kelan etuudet pähkinänkuoressa, Opas asiantuntijoille (Kela); Suomalainen sosiaaliturva (Niemelä Heikki ym.); Sata-komitea - Miksi asioista päättäminen on niin vaikeaa? (Osmo Soininvaara)
- Työterveyshuollon, työpaikkojen ja kuntoutuksessa toimivien yhteistyö (STM selvityksiä 2007/60)

Työterveyslaitosjaks

- Työterveyslaitoksen nettisivut, erityisesti:
 - o Ammattitauti-aihesivut
 - o Kemikaaliturvallisuussivut, KAMAT-tietokortit ja Kansainväliset kemikaalikortit
 - o Sisäilma-aiheiset sivut
 - o Biomonitorointiin liittyvät sivut
- Kirjoja: Työhygieniä (Starck Jukka ym., Medicina); Työhygieeniset mittaukset (Ahonen Ilpo ym., TTL); Kemikaaliturvallisuuden tiedonlähteet (Huuskonen Sirpa ym., TTL); Kemikaalit ja työ. Selvitys työympäristön kemikaaliriskeistä (TTL); Asbestisairauksien diagnostiikka ja seuranta (Nordman Henrik ym., TTL); Biostatistiikan taskutieto (Uhari Matti, Duodecim); Ergonomia (Launis Martti ym., TTL); Työkuormituksen arviointimenetelmä TIKKA (Kari Lindström ym., TTL)
- Työn sosiologia –verkkokurssi (Tampereen yliopisto)

8. VALTAKUNNALLISEN KUULUSTELUN VAATIMUKSET

KIRJAT (viimeisin painos)

1. Martimo K-P, Antti-Poika M, Uitti J (toim.): Työstä terveyttä (Duodecim)
2. Hyvä työterveyshuoltokäytäntö-opas (Työterveyslaitos, STM)
3. Uitti J, Taskinen H (toim.) Työperäiset sairaudet (Työterveyslaitos)
4. Taskinen H ym. (toim.): Terveystarkastukset työterveyshuollossa (Työterveyslaitos, STM)
5. Pääkkönen R, Rantanen S, Uitti J: Työn terveysvaarojen tunnistaminen (Työterveyslaitos, STM)
6. Starck J ym.: Työhygieniä (Työterveyslaitos)
7. Hernberg S.: Epidemiologia ja työterveys (Työterveyslaitos)
8. Työterveyshuoltolaki. Opas työterveyshuoltolain soveltajille. (Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2004:12)
9. Korpilahti M, ym.: Kuntoutus ja vakuutus. Työtapatuomat, liikennevahingot ja työeläke (Finva)
10. Matikainen E ym.: Toimintakyky (Duodecim)
11. Kinnunen U, Feldt T, Mauno S: Työ leipälajina – työhyvinvoinnin psykologiset perusteet (PS-kustannus)

KÄYPÄ HOITO – SUOSITUKSET Työterveyshuoltoon soveltuvin osin (www.kaypahoito.fi)

LEHDET kahden vuoden ajalta ennen tenttiä

1. Duodecim (työterveyshuoltoon liittyvät artikkelit)
2. Suomen Lääkärilehti (työterveyshuoltoon liittyvät artikkelit)
3. Työterveyslääkäri-lehti
4. Occupational and Environmental Medicine
5. Scandinavian Journal on Work, Environment and Health

LAINSÄÄDÄNTÖ

Työterveyshuollon ja työsuojelun **lainsäädäntö** sekä muu työterveyshuollon toimintaa koskeva lainsäädäntö (www.finlex.fi).

9. TYÖTERVEYSHUOLLON VIRTUAALIYLIOPISTO

Virtuaaliyliopisto on Helsingin, Itä-Suomen, Oulun, Tampereen ja Turun yliopistojen sekä Työterveyslaitoksen yhteistyömuoto, jonka näkyvimvät osat ovat tthvyo-portaali ja sen oppimisolusta, jotka tieto- ja viestintäteknologian, verkko- ja monimuoto-opetuksen keinoin tukevat monipuolisesti työterveyshuollon erikoistumisopintoja ja kouluttajakoulutusta.

Verkkokurssien aiheet

Verkkokurssien aiheet käsittävät jo kaikki lokikirjan osaamisalueet. Ajantasainen listaus verkkokursseista löytyy verkko-osoitteesta moodle.tthvyo.fi. Siellä avautuu erilaisia hakumenetelmiä (vapaasanahaku, lähiaikoina järjestettävät, aihepiireittäin, haku osaamisalueittain). Vuosittain virtuaaliyliopistoon tulee muutamia uusia kursseja lisää.

Käytettävissäsi olevat verkkopalvelut ovat siis:

Internet Portaali: <http://www.tthvyo.fi>

- Tietoa kaikesta erikoistumiskoulutukseen liittyvästä erikoistujalle ja kouluttajalääkärille
- Linkit, ajantasainen tapahtumakalenteri ja tiedotteet

Oppimisympäristö: <http://moodle.tthvyo.fi>

- Verkko-opiskelumateriaaleja ja verkkokursseja sekä videotallenteita

Verkkokokousympäristö:

- Virtuaalinen koulutustila, johon pääset osallistumaan omalta tietokoneelta! Käytetyn ohjelman Adobe Connect - käyttöohjeet sivuillamme.

Verkko-opiskelua toimipaikkakoulutuksen ohessa - kokeile jo tänään!

Verkkokursseille kirjaututaan oman yliopiston käyttäjätunnuksilla. Kouluttajat saavat tunnuksensa yliopistonsa kliinisiltä opettajilta tai verkkopedagogeilta. Useita kursseja pääsee myös katsomaan Vierailija -linkistä.

Kurssilistassa on niin koko ajan käytettävissä olevia, itseopiskelumateriaaleja ja kursseja, tiettyinä aikoina vedettyjä tutoroituja monimuotokursseja kuin erikoistuvan ja kouluttajalääkärin kanssa yhdessä käsiteltäviä aineistoja. Siellä on myös videotallenteita ja luentomateriaaleja – käytä hyväksesi!

Opintokokonaisuuksia kehitetään käyttäjien palautteiden perusteella. Kurssit pyritään päivittämään vuosittain.

Monimuotokurssit

Monimuotokurssiin kuuluvat verkko-opiskelu ja lähipäivät. Tutoroiduille kursseille on kurssikohtainen salasana, ns. AVAIN, jonka kurssin vastuuhenkilö antaa sähköpostilla tai lähipäivässä kurssille ilmoittautuneille opiskelijoille. Kurssilla on painike: rekisteröi minut tälle kurssille. Vaihtoehtoisesti kurssin järjestäjä voi nostaa Sinut opiskelijaksi kurssille.

Tiedot alkavista monimuotokoulutuksista: www.tthvyo.fi sekä oman yliopistosi kliiniset opettajat ja verkkopedagogit.

Monimuotokurssit on hyväksytty erikoislääkärikoulutuksen teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi. Hyväksytyjen tuntien määrä on ilmoitettu kunkin kurssin kohdalla info-laatikossa (kurssin laajuudesta riippuen 6–15 h/kurssi työterveyshuollon erikoisalalla).

Oppimisalueella, kurssialueella on lisäksi erikoitumissuunnitelmakurssi Tth-Es.

Verkkokursseja on myös kouluttajalääkäreille. Myös seminaaritallenteita eri aihepiireistä.

Kuinka oppimisympäristöön saa tunnukset ja kirjaututaan?

Kirjaudu osoitteessa moodle.tthvyo.fi

Ympäristöön kirjaututaan käyttäen yliopistojen käyttäjätunnuksia HAKA-logolla varustetusta linkistä. Tunnusten tilaamisesta on ohjeet Virtuaaliyliopiston Internet Portaalissa www.tthvyo.fi. Jos sinulla ei ole yliopiston tunnuksia tai sinulla on vaikeuksia saada ne, niin ota yhteyttä oman yliopistosi verkkopedagogiin, kliiniseen opettajaan tai opetushoitajaan.

Näinkin voit opiskella!

Verkkokurssit ja -materiaalit on tarkoitettu kouluttajalääkärin ja työterveyshuoltoon erikoistuvan lääkäriin yhteiseen käyttöön. Käyttötilanteita ja -mahdollisuuksia on monia.

Itseopiskelu

Itseopiskelu vaatii itseuria ja suunnitelmallisuutta. Varaa kalenteristasi selkeästi aikaa kurssien läpikäyntiin ja tee aktiivisesti muistiinpanoja, joiden perusteella voit ottaa aiheita esiin esim. kouluttajalääkärisi kanssa.

Opintopiiri

Voit opiskella kurseja yhdessä ja muodostamaan oman opintopiirin, joka tukeutuu vertaistukeen, jos toimipaikassasi on useampi erikoistuja ja sovitte opintopiirin olevan osa toimipaikkakoulutusta.

Ohjattu opiskelu

Kouluttajalääkäri voi ohjata opiskelua esim. oikean potilastapauksen yhteydessä. Erikoistuja voi tutustua asiaan liittyvään verkkoaineistoon vaikkapa etsimällä vastauksia soveltaviin kysymyksiin. Verkkokurssien sisältöä ja virtuaalisia tapauselostuksia voit käydä läpi lähiopetuksessa sovitun aikataulun mukaisesti.

Toimipaikkakoulutus

Verkkokursseja voi sisällyttää toimipaikkakoulutukseen ja niihin voi tutustua osana laajempaa kokonaisuutta. Kaikkien yliopistojen käytössä olevat verkkopedagogit ja suunnittelijat järjestävät oppimisympäristön käyttökoulutusta myös toimipaikoittain.

Etäluentojen seuraaminen

Tarjoamme enenevässä määrin joko suoria videoluentoja tai nauhoitettuja luentoja, joita voit katsella suoraan omalta työpisteeltäsi oman tietokoneesi ruudulta. Voit seurata etänä mm. Työterveyslaitoksen perjantaitaamujen luentoja.

Etäopiskelu

Oppimisympäristössä olevat kurssit ovat saavutettavissa kaikkialta, missä internetyhteydet toimivat. Samoin joillain monimuotokursseilla käytettävään Adobe Connect ympäristöön voit kytkeytyä osallistumaan etänä myös suoraan omalta tietokoneeltasi.

10. ARVIOINNIN TUEKSI: BLOOMIN TAKSONOMIA JA VIISI HYVÄÄ KYSYMYSTÄ VIIKOSSA

Arvioinneilla varmistetaan ammattitaidon hyvää kehittymistä ja ohjataan koulutusta ja kouluttautumista erikoistujan kannalta tavoitteelliseksi ja mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi.

Erikoistujan ja kouluttajan välinen säännöllinen vuorovaikutus, viikoittaiset ohjaustapaamiset, osallistuminen yhteisiin toimipaikkakoulutuksiin, konsultaatiotilanteet, syntyvien dokumenttien arviointi, työyhteisöltä ja asiakkailta tuleva palaute, oppimistilanteiden ja koulutusten reflektointi ym. mahdollistavat molemmille osuvan arvioinnin toteuttamisen ja opintojen suuntaamisen lähikuukausien ajalle.

Lokikirjassa kuvataan kunkin opintojakson kohdalla laajat osaamistavoitteet: mitä erikoistujan odotetaan tietävän, ymmärtävän tai pystyvän tekemään jakson loppuessa. Työterveyshuoltojaksolla tavoitteita pilkotaan pienempiin osiin ja noin 6 kuukauden välein arvioidaan niiden toteutumista.

Lokikirjan tavoitteiden laadinnassa on hyödynnetty 6-portaista muokattua Bloomin taksonomiaa, jossa ajattelu ja tiedon käsittely monimutkaistuu siirryttäessä tasolta toiselle. Myös arvioinneissa voidaan taksonomiaa käyttää apuna. Erikoistuvalla lääkärille hyvänä osaamisen tasona voidaan pitää tasojen 3-4 osaamista. Olennaista taksonomiassa on ns. **aktiivisten verbien käyttö**. Verbit kuvaavat opiskelijan ajattelun ja tiedollisen toiminnan tasoa. Näitä verbejä käytetään hyväksi muotoiltaessa tavoitteita ja arvioitaessa saavutettua osaamisen tasoa. Kuhunkin tasoon hyvin sopivia, kuvaavia verbejä on listattu alla.

Kouluttajat saavat lisää perehdytystä arviointiin myös työterveyshuollon kouluttajan oppaasta ”Viisi hyvää kysymystä viikossa”, erityisesti sivuilta 61-75. Myös yliopistojen järjestämissä kouluttajakoulutuksissa käsitellään säännöllisesti arviointien tekemistä.

OSAAMISEN TASO	TASON KUVAUS	KUVAAVIA VERBEJÄ
Taso 1: Muistaminen, mieleen palauttaminen (remembering)	Kyky muistaa ja palauttaa mieleen asioita siinä muodossa kuin ne on esitetty.	Muistaa, tunnistaa, toistaa, yhdistää oikeaan asiayhteyteen, listaa, järjestää, luetella, nimetä, tallentaa, löytää.
Taso 2: Ymmärtäminen (understanding)	Kyky tulkita opittua informaatiota ja selittää opittuja käsitteitä.	Tulkitsee, selittää, kuvailee, ilmaisee omin sanoin, valaisee esimerkein, löytää yhtäläisyyksiä ja eroja, luokittelee, tekee yhteenvetoja, vertaa, muokkaa, päättelee.
Taso 3: Soveltaminen (applying)	Kyky käyttää ja soveltaa tietoa oikeissa tilanteissa.	Käyttää, soveltaa, suorittaa, toteuttaa käytännössä, toimii, saa aikaan, järjestää, muuttaa, havainnollistaa, laskee, esittää, näyttää, valmistaa.

Taso 4: Analysoiminen (analysing)	Kyky pilkkoa ongelma tai informaatio pienempiin osiin ja ymmärtää ja etsiä niiden välisiä suhteita -> ymmärtää rakenteen	Erittelee, jäsentee, luokittelee, vertailee, tutkii, selvittää, kokeilee, keksii, nimeää syitä, päättelee.
Taso 5: Arvioiminen (evaluating)	Kyky arvioida ajatusten ja ratkaisujen arvoa tiettyä tarkoitusta varten. Kyky tehdä perusteltu arvio tai päätös.	Arvioi, arvottaa, mittaa, osoittaa, ratkaisee, valikoi, harkitsee, ottaa huomioon, päättelee, tekee johtopäätöksiä, perustelee, todistaa, vakuuttaa.
Taso 6: Luominen (creating)	Kyky luoda jotain uutta (mm. ajatuksia, näkökulmia, tuotteita) olemassa olevan tiedon pohjalta.	Kehittää, suunnitella, laatia, luoda, koota, valmistaa, muokata, muuttaa, laajentaa, järjestää uudelleen, keksii, esittää, panna alulle.